Ն 849 — 1888 ՄԱՐՏ 19 ՇՈՒՐԱՄԱ ԷՐԹԷՍԻ — 1305 ԲԷՃԷՊ 19 — ՏԷՐՏԻՆԱՅԻ ՍԷՆԷ

40 ԱՄԱՍ

ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ

40 ԱՄԱՍ

ԲՈԼԻՍԻԳԻՅԷ ՄԻԼԻՈՅԷ ԹԻՒՃԱՌԻՅԷ ՍԱՐԱԼԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՈՅԷ

ԵԼԵԱՄԻ ԿԱՆՋԷՐԱ

ԱԳՈՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

	12 պլէտ	6 պլէտ	3 պլէտ
ՍԹԱՄՊՈԼ	200 ղր.	105 ղր.	55 ղր.
ԹԱՇՐԱ	240 »	125 »	

Մէջիտիէ 20 ղրուշան

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Լինի, Զնի վէ Ճինի սահմանի դրամ 8
Միւնեֆիւ սահիպէ 11ի 10բ. հա. » 3

Մէվսիմը նախիայա սարը ալնալէր մէճմանէն գապուլ օլունաճագ վէ սէրմ օլունմայան էվրագ իսատ օլունմայաճագ տրը։

Իսարէխանէսի, Սթամպօլոս Գազէթասը Գալաթա Գալաթասարայ նումէրո 20 ձիվէլէկեան մահալլէսինդէ սահիպ վէ մէսուլ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՃԻՎԱԼԻԷՆԷՍԻՆ միւրաճաաթ օլունուր։

ԻՖԱՏԷԻ ՄԱԽՍՈՒՄԷ

Սթամպօլ, Գալաթա վէ Պէյօղլու թարգիմանլարընա միւվէզզիմիզ վասէթասը յա կազէթալարընը ալմագտա օլան ապօնէլէրիմիզէն հէր քիմ՝ անմէթինն ուզագլարընա կէօրէ նիհայէթ ագշամ սաաթ 12յէ գատար կիւնիւք կազէթասընը ալմայրպ տա ետ սաաթ 12էն սօնրա ետաստ երթէսի կիւնիւ միւվէզզիմիզ կէթիրիր իսէ, գապուլ էյլէմէյիպ բէտտ իթմէսինէ, վէ քէյֆիյէթի էքի սաթրը պիր մէքթուպլա մահթապամըզա իշար էյլէմէսինի բէճա իստէրիզ։

ԿԻՒՆԼԻՒԻՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՐՈՒՄԱՆԻԱՅԱ ՊՈՒՀՐԱՆ

Պուգրէչտէ թէսթիր Նասիհօլատա բէիսը վիւքէլա Մ. Պրաթիանօյա իբրամֆարընտա միւվէզզիմիզ վասէթասը յա կազէթալարընը ալմագտա օլան ապօնէլէրիմիզէն հէր քիմ՝ անմէթինն ուզագլարընա կէօրէ նիհայէթ ագշամ սաաթ 12յէ գատար կիւնիւք կազէթասընը ալմայրպ տա ետ սաաթ 12էն սօնրա ետաստ երթէսի կիւնիւ միւվէզզիմիզ կէթիրիր իսէ, գապուլ էյլէմէյիպ բէտտ իթմէսինէ, վէ քէյֆիյէթի էքի սաթրը պիր մէքթուպլա մահթապամըզա իշար էյլէմէսինի բէճա իստէրիզ։

ԹԱՆԳԻՐ

Բարիզ 30 մարտ

Ժէնէրալ Պուլանժէ՝ չըմալ էյալէթի միւնթէխապներինէ խիթապէն նէյը իթիրիզ պիր պէյանանամէի ուսումտատ այան վէ մէպուսան մէճլիսլէրինին կէվչէքլիկինի պէյան ու իսպաթ իտիյօր։ Ժէնէրալը միւշրէյէ՝ հէյէթը մէպուսանընն՝ մէմլէքէթին հրսսիյանընան պիխապէր պուլունտրզընը, վէ պու անգրն եէկեանէ տէվսոր՝ հէյէթը մէգքիւրէնին ֆէսոսի վէ Դանունը էսասինին եէնիսէն թէտգիգ ու մուայէնէսի օլտուղընը իլալէթէն տէրմէյան էյլէյօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԻԼԼԷԹ

ՄԷՃԼԻՍԻ ՈՒՍՈՒՄԻՍԻ

Տիւն Փափազեան էֆէնտինին ճէնազէ ալայընան սօնրա սաաթ 8ռէ Միլլէթ մէճլիսը ուսումիսի՝ Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինին նախագահութիւնը վէ Մէրեէմգուլի Յարութիւն էֆէնտինին Ատենապետութիւնը թահրիրնտա 26 երեսփոխան հազրը օլտուղը հալտէ ագտը իթթիմա իստէրէք պէր վէճէը ահի իճրան մուամէլաթ իթմիշ տիր։

Էվվէլա մէճլիսը մէգքիւրէն սօն 4 իճթիմաաթը զապթնամէլէրի թատիգ օլունտրգտա սօնրա, 1887—88 վէ 1888—89 սէնէլէրի իչիւն Ս. Երուսաղէմ վանքը Միաբանութիւնը թարաֆընտան թանզիմ օլունան միւվաղէնէ սէֆթէրի իլէ պիւտժէլէր գրաաթ օլունտրզ, համարակալութեան Դիւանա հէվալէ օլունմշտրը։

Քէզա մէգքիւր Միաբանութիւնն պիր թահրիրաթը տախի գրաաթ օլունրգ, պունտա Բաթրիգ Ամեն. Ս. Յարութիւն Սրբազան հազրէթլէրինին Ս. Երուսաղէմտի պուլունմասը՝ չիմտի հէր զէմանտան զիյատ էլդէմ իտուկի պէյան օլունարագ, Միլլէթ մէճլիսը ուսումիսինին արթրգ քէնտի (Երուսաղէմ) Բաթրիգինի լուիֆէն քէնտիյէ իատէ իթմէսի թալէպ օլունմագտա պուլունմուշտր։

Պու մէսէլէ տախի Օրակարգա գայտ օլունմշտր։

Սատէհու Ս. Երուսաղէմ Միաբանութիւնը Նիզամնամէսինտէ էլան թէտգիգ օլունմայան պէնտլէր քամիլէն գրաաթ օլունարագ պաղը թատիրսէ իճրասընան սօնրա, մէգքիւր պէնտլէր տախի գապուլ օլունրգ, պէօյլէճէ մէգքիւր Նիզամնամէ մէսէլէսինէ տախի խիթամ վերիլտիքտէն սօնրա Գուրզ էն Յարութ էֆէնտինին թէքլիֆի մուճիպինճէ մէճլիսը մէգքիւր Ատենապետի՝ ախիրէն վէֆաթ իթմիշ օլան Երեսփոխանլար հագգընտա մէճլիսճէ լաղմ կէլէն մուամէլէի իհթիրամքարիի իճրայէ պիմիպէճէպիւս Արաբկիր երեսփոխանը Թաչիկեան էֆէնտի իլէ, տօքթէր Շիշմանեան էֆէնտի վէ Փափազեան Ստեփան էֆէնտի հագլարընտա վէ էվվէլճէ մէճլիսը մէգքիւրտէ պէօյիւք իրտամէթի սէպգաթ իթմիշ օլան միւթէվէֆա Օտեան Գրիգոր էֆէնտի հագգընտա մինասիպ պիր մէգալէ իրատ իստէրէք, մէճլիսին իգհարը թաաղլէթի իթմէսի լաղմ կէլտիկինի պէյան իթմիշ, վէ պունըն իւզէրինէ հէյէթը մէճլիս՝ գէյամէն պէյանը թաաղլէթի իթմիշ, վէ Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի տախի պիր «Հոգւոց» օգուրուպ, պէրհարթի օլան Երեսփոխանլարա ուզուն էօմիւրլէր թէմէնների էյլէմիշ տիր։

Մէճլիս՝ սաաթ 10 բատտէլէրինտէ տաղրմշտր։

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ԷՖԷՆԴԻՆԻՆ ՃԷՆԱԶԷ ԱԼԱՅԸ

Եվվէլճէ իլան օլունտրզը վէճճէլէ, Միլլէթ մէճլիսը ուսումիսի սէրամէտանը ազասընտան միւթէվէֆա Փափազեան Ստեփան էֆէնտինին ճէնազէ ալայընտա հազը պուլունմագ իւզրէ տիւն սապահ բայիթ ախթը էհր սէմթինտէն վէ հէր սընրֆտան պիր գաշ պէն Նուֆուսը էհալի՝ Գուսթարտա Մայր եկեղեցիէ շրթալան օլտրգտրը կկպ, միւթէվէֆանն իգամէթ իթմիկի Գուրուչէշմէ քիլիսէսի քարոզիչ վէ բարաղ վէ Թաղ. խորհուրդը հէյէթմէ վէ հէման թէքմիլ էհալիսի տախի Մայր եկեղեցիէ ապիէթ իթմիշտր տիր։

Սաաթ 4ռէ Մայր եկեղեցի գամբանասը հազին հազին չալընմագա պաշլայրպ, քիլիսէնին պիճիմէ մում վէ դանտիլ վէ ավիղէլերի իշալ իտիմիշ տիր։

Սաաթ 4 պուչուգտա ճէնազէ ալայնի պաշլայրպ, Բաթրիգ Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան հազրէթլերի՝ էմրանիրտա Սէֆէրեան Տ. Սիմէոն, Դերձակեան Տ. Արիստակէս, Սարիչեան Տ. Տիմոթէոս վէ Դիմաքսեան Տ. Հայկակ Եպիսկոպոսլար իլէ, Իթթիճեան Տ. Գէորգ, Ունճեան Տ. Ալիքսան, Ռուբինեան Տ. Ամբրոսիոս, Սարաճեան Տ. Յովսէփ, Շիչէճեան Տ. Իգնատիոս վէ Ամբակում վարդապետլէր վէ պիր խայլի տէ քահանայ պուլունտրզը հալտէ պիրը մէգքիւրէ իճրան բիրսաէթ իթմիշ տիր։

Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլերի՝ քիլիսէսէքի դամբանականը սէօյլէմէսինի Մուրատեանց Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հազրէթլերինէ թէքլիֆ իթմիշ իսէ տէ, միւշարէյէ՝ բէք միւթէնասիբ օլտրգընտան, պու թէքլիֆի գապուլ իտէմէյիպ, համթա շուրջառ տախի ալմագտրզընն եապը մագամընտա այրճա պիր մահալտէ տուրմուշ տիր։ Քէզա իչպու ճէնազէ այնինտէ Փափազեան Տ. Յակոբ Ալչոս, Այվազեան Տ. Եղիշէ, Արշարունի Տ. Յովհաննէս, Ոսկանեան Տ. Տաճատ, Տէր Մինասեան Տ. Վահան, Այվազեան Տ. Յովսէփ, Իբէքճեան Տ. Յովհաննէս վարդապետլէր իլէ Գուրու Զէշմէ քարոզիչի Տ. Ներսէս վարդապետ վէ Մկրտեան Տ. Յովհաննէս քահանայ վէ սայիր պիր խայլի բարաղլար տախի եապը մագամընտա հազը պուլունմուշտր տրը։

Միլլէթ մէճլիսը ուսումիսի Երեսփոխանլարը՝ Ատենապետ Մերեէմ-Գուլի Յարութիւն էֆէնտինի տէյլէթի իլէ պէրմէյ մէգքիւրտէ հազը պուլունմուշտր տրը։

Ճէնազէնին իւզէրինէ Մայր եկեղեցի Թաղ. խորհուրդը, միւթէվէֆա Բարունակ պէյ քէրիմէսի Օրիորդ Մամիրա, Մայր վարժարան երբէք շակիրտանը վէ Լուսաւորչեան դըղ շակիրտանը, Օրթաքէօյտէքի Հայկական կրթարան, վէ Մայր եկեղեցի մուալլիմին հէյէթի թարաֆընտան պիրէր կրլանթա վաղ օլունտրզը կկպ, մուախսէրէն տիկը կրլանթարար տախի վաղ օլունմշտրը։

Հայկական կրթարան իլէ Մայր վարժարանըն շակիրտան վէ մուալիմէրի վէ Մայր եկեղեցի Թաղ. խորհուրդ ազալարը վէ միւթէվէֆանընն թաչրալը միւթէատտիտ գատիմ շակիրտանը՝ ճէնազէնին էթրաֆընտա սաֆպէսթէի հիւզն ու իհթիրամ օլունմշտր տրը։

Մէրսիկէյի (դամբանականը) Դիմաքսեան Դեր. Տ. Հայկակ Սրբազան իրատ իտուպ, «Լեր հաւատարիմ մինչեւ ցմահ, զի տացքեզ պսակն փառաց» իպարէի մուգատտէսէսինի մուգատտէմէ իթթիսաղ իթմիշ տիր։

Տ. Հայկակ եպիսկոպոս՝ Փափազեան էֆէնտինին խասայիր մութթասքֆէսինի պէրթաֆսիլ պէյան ու թաատատ իտուպ, էզճիմէ չէօյլէճէ տէվամ իթմիշ տիր։ «Ստեփանիկ՝ հէնուզ 10 եաշընտա իքէն, քէնտի Մեքրոն վէ Մըկրտիչ պէրատէրլէրիլէ անա վէ պապատան էօքսիւզ գալարագ, իւչ գարուտաշա պիրտէն բէտերտէն միրաս գալան 4000 ղրշ. լրգ պիր մէպլաղ իլէ պէրապէր օ զէման Ս. Քրրկիչ խասթախանէսի հոգաբարձութիւնը ազասընտան Ղազարոսեան Քրիստոսդուր էֆ. յէ թէսլիմ օլունմշտր տրը։ Ստեփանիկ՝ խայրաթխանէի մէգքիւրտ թէմամ յրա գախտէի միլլիէյէ մուվաֆրզ պիր թէրպիյէ ալմ իլէ պէրապէր թահսիլը մէարիֆ իտէրէք, իչպու հիւսնիւ թահսիլինի մուախսէրէն Միլլէթին վէ Հայաստանեայց Եկեղեցիսինին մենաֆիինէ հասր ու թախսիս իթմիշ, վէ տայմա պու ուղուրտա սարֆը զայրէթ իտուպ, պիզիմ գատար վէ պէլքի պիզէն զիյատ Քրիսէնին գավանին վէ գավախտինի պիլէրէք վէ անին բուհրնա քէսպը ըթթրլար թամամ իտէրէք օնա (քիլիսէյէ) տայմա սարգ պուլունմշտր տրը։ Փափազեան Ստեփան էֆէնին էկէր պիր գապահաթը վար իսի իսէ, օտա զէնկին օլմամասը իսի։ Էկէր Փափազեան էֆ. սահիպը սերվէթ օլա իսի, պուիյ ու զայրէթէ չգ պէօյիւք իշէր եարբպ, միլլէթ պէօյիւք պիր էյլիքտար օլապիլիր իսի։ Պունընյա պէրապէր Կալաթա քիլիսէսինին էլեեվմ մալիք օլտրզը մրգտարը էմրաք ու ագարամ՝ Փափազեան էֆ-նին հիմմէթը միսթագիմանէսի վէ իտարէի միւտպպիրանէսի էսէրի տիր։ Քէզալիք Գալաթա կեդր. վարժարաներն պիրինճի թէմէլ թաշրը սարբէրէ թէշվիգ օլմագ իւզրէ Փափազեան էֆ. վագ ու թարհ իթմիշ տիր։ Փափազեան Ստեփան էֆ. հէր նէ գատար տարմա թաշլանը վէ թագիպ օլընը իսի իսէ տէ, պու թաշլար քէնտի առաշը օլան նախավկայ Ս. Ստեփաննոսա ամբլան թաշլարա պէնզէր իսի։»

Տ. Հայակ Սրբազան՝ նուրգրնա չէօյլէճէ պիր խաթիմ չէքմիշ տիր։

«Փափազեան էֆէնին նաչր իւզէրինէ, քէմիքէրի իւզէրինէ թօրագ տօլտուրը, լաբին Փափազեան էֆ.-նին զիքրը ճէմիլի իւզէրինէ թօրագ տօլտուրմայրն։»

Թրիմեան Ամեն. Տ. Մկրտիչ Սրբազան իլէ Լուսինեան Դեր. Տ. Խորէն վէ Սրուանձտեանց Դեր. Տ. Գարեգին Եպիսկոպոսլար՝ քիլիսէսէքի ճէնազէ այնինին իճրասընտան սօնրա միւվաէէթի իթմիշտր տիր։

Ճէնազէ՝ Մայր Եկեղեցինին Գաւիթինէ կէթիրիլտիքտէ, Երեսփոխանլար թարաֆընտան Պէրպէրեան Ռէթէոս էֆէնտի՝ սուզիչի պիր նուրգ իրատ իտուպ, իչպու նուրգին սուրէթի կազէմամըզին իշ սահիֆէսինտէ տէրճ օլունմշ տրը։

Նուրգը մէգքիւրին խիթամընտա պիր սաաթ գատար թաթիլ օլունրգտան սօնրա, ճէնազէ այնինէ տէվամ օլունրգ, ալայ՝ մութանթան պիր սուրէթտէ քիլիսէտէն եիւբիւմէյէ պաշլամշ տրը։

Բաթրիգ վէքիլի Իթիւճեան Դեր. Տ. Գէորգ վարդապետ իլէ տիկէր պաղը վարդապետլէր՝ Ստեփան բաշանրն էթրաֆրնը իհաթա իթմիշ օլորգլարը հալտէ ճէնազէնին արգասը սրրա եապը մագամընտա եիւբիւմէքտէ օլորգլարը կկպ, Մուրատեան Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հազրէթլերի տախի եապը մագամընտա ճէնազէնին արգասը սրրա կէթմէքտէ պուլունմշտր տրը։

Ճէնազէ ալայրնն եիւբիւտիկի զէման Մայր եկեղեցի գամբանասը իլէ պէրապէր Բուսմարընն Հավուզլը վէ Նէրտիվէնի քիլիսէլերի գամբանլարը տախի միւթէմամտիէն չալընմըշլար տրը։

Ճէնազէ ալայը Գում Գարու տըշարրը Ս. Յարութիւն քիլիսէսի բիշկեհանա միւվաէէթի իթմիքտէ, Անոյշեան Դեր. Տ. Գաբրիէլ վարդապետ իլէ բարաղլար վէ քիլիսէի մէգքիւր մէքթէպի շակիրտանը՝ ալայ իլէ ճէնազէյի իսթիգլալ իթմիքլէրի կկպ, Ս. Աւետարան վէ տուվալար տախի օգունմուշ, վէ Պէզճեան վարժարան շակիրտանընտան պիրի՝ օրատա պիր մէքրիպ գրաաթ իթմիշ տիր։

Պատէհու ճէնազէ՝ էինէ այնը ալայ իլէ Գում Գարու իքէլէսինէ նազլ օլընրգ, օրատա Միքայէլեան համբարձում էֆէնտինին էսէրը ղայրէթի օլարագ իսթիճար օլընմշ օլան պէօյիւք պիր ֆաբրիկան թաքէօյ ագիմէթ իտիմիտիր։

Թաքէօյ իքէլէսինտէ պիր խայը ճէօմաաթ՝ ճէնազէյէ պէքլէմէքտէ օլորգլարը հալտէ, ճէնազէ վաքօրը՝ սաաթ 9 բատտէլէրինտէ մէգքիւր իքէլէյէ մուվասէլէթ իտիւպ, Թաքէօյ քիլիսէսի բարաղլարը՝ Քարոզիչ Փափազեան Դեր. Տ. Յակոբ Ալչոս վարդապետին տէյլալէթի իլէ վէ մահալլի Թաղ. Խորհուրդը հէյէթճէ ճէնազէյի իսթիգլալ իտէրէք, վէ կէրէք Բաթրիգխանէ եասագճրլարը վէ կէրէք գարիէլի մէգքիւր քիլիսէսի եասագճրլարը էօնտէն եիւբիւմէքտէ օլորգլարը հալտէ, ճէնազէ ալայը՝ Փափազեան Ստեփան էֆէնտինին վաֆթիզ օլորգը Ս. Ստեփաննոս քիլիսէսինէ ազիմէթ իթմիշ, վէ օրատա թէքրար ճէնազէ այնին իճրա օլունրգտան սօնրա, Յաւիթտէ Սուրբեանան Աւետիս էֆէնտի՝ պիր մէրսիյէ իրատ իտուպ, էզճիմէքէ «Փափազեան էֆէնտինին մէպէք ու գախտէսի՝ տէվմէթը էպէտտիւտէթը Օսմանիէնին ալայը ճէնազէր հրմայէսինտէ եաշալը պէօյլէճէ էրմէնի միլլէթինի մուհաֆազա իթմէքտէն» իպարէթ օլորգընը պէյան իթմիշ տիր։

Պատէհու ճէնազէ՝ այնը ալայ իլէ Թաքէօյ գապրիսթանընա նազլ օլունրգ, օրատա Ներսիսեան մէքթէպլի գրդ վէ երքէք շակիրտանը թարաֆընտան խիթիգլալ օլունմշ տրը։

Մուրատեանց Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հազրէթլերի՝ Թա գապրիսթանա գատար ազիմէթ իթմիշ օլտրզընտան, օրատա քէմալը թէէսսիւր իլէ ճէնազէնին «Հոգւոց» տուեասընը օգուտուլ վէ պէօյլէճէ ճէնազէնին ըէսմը տէֆինինէ խիթամ վերմիշտիր։

Խմբագիր,

Հաւատի ազբիւրներէ ստուգեցիր երեկուան Աւե-ելի մէջ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանին՝ Թաղիս Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ վաղը երեկոյեան տալիք քարոզին նկատմամբ հրատարակեալ նամակը՝ բոլորովին շնչծուէ, և արտայայտեալ պարունակութիւնք՝ ոչ թէ Իսկիւտարցւոց, այլ Աւե-ելի մէկ քանի Խզեանի և Ղզեանի խմբագիրներուն խելապատակին ծընունդն են։

Մ. Կ.

19 մարտ 1888
Յիսկիւտար

ՏՈՒԺՈՒՆԸ ՈՒՍՈՒՄԻՍԻՆ ՕՍՄԱՆԻՕՅ

Դէնէ-ը Խոբէնինին կէլն էլան.

Տույունը Ուսումիսէ մէճլիսը իտարէսի՝ 1331 դեկտ. 8/20 գարարամէսինին ճինի մատտէսինին ճինի ֆիքասը մուճիպինճէ թագսիթլէրինին հուլուլինտէն իթիպարէն 6 սէնէ միւտտէթ գարֆընտա պէտտէլէրի ալընմայան պիլճիւմէ գուբոնլարը լաղվ օլունաճաղընը՝ Թահվիլաթը Օսմանիէ համիլլէրինէ իխթար ու իլան իտէր։

Պինէն ալէյհ 1882 սեպտ. 1/13ռէ Թագսիթլէրի հուլուլ իտէն գուբոնլարընն պէտտէլէրի 1883 սեպտ. 1/13է գատար ալընմատընը հալտէ Տույունը Ուսումիսէ իտարէսինէ մահկիւլ գալաճագ տրը։

Տէրսատտէթ 27 մարտ 1888

ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ՇԸՄԷՆՏՐՖԷՐԻ

Հայտար-Բաշա շըմէնտրֆէր գաթարլարընն վագթ ու հարէքէթլերի՝ ալֆրանկա ալրիկն 1ինի եարընքի բաղար կիւնիւնտէն իթիպարէն թէպտիլ օլունմըշ օլմաղա, օլ պատտէ լաղմ կէլէն թէպտիրաթ՝ պու կիւնքի նիսխէմիկն սօն սահիֆէսինտէ միւնտէրիճ թարիֆի մախսուսէսինտէ իճրա օլունմշ տրը։

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՍՈՒՄԻՍԻ ՄԷՃԼԻՍԻ

Տույունը Ուսումիսէ մէճլիսը իտարէսի՝ 1331 դեկտ. 8/20 գարարամէսինին ճինի մատտէսինին ճինի ֆիքասը մուճիպինճէ թագսիթլէրինին հուլուլինտէն իթիպարէն 6 սէնէ միւտտէթ գարֆընտա պէտտէլէրի ալընմայան պիլճիւմէ գուբոնլարը լաղվ օլունաճաղընը՝ Թահվիլաթը Օսմանիէ համիլլէրինէ իխթար ու իլան իտէր։

Պինէն ալէյհ 1882 սեպտ. 1/13ռէ Թագսիթլէրի հուլուլ իտէն գուբոնլարընն պէտտէլէրի 1883 սեպտ. 1/13է գատար ալընմատընը հալտէ Տույունը Ուսումիսէ իտարէսինէ մահկիւլ գալաճագ տրը։

Տէրսատտէթ 27 մարտ 1888

ԺԷՆԷՐԱԼ ՊՈՒԼԱՆԺԷ

(Տեսէ Թեմէրոֆեան խուլասա)

Սապօն քէօբիւլիւ շիշիրիլէրէք պիր Պուլանժէ պալոնը հուսուլէ կէթիրիլմիշ իսի։

Շիմտի պու սապօն քէօրիւլիւ պալոնը բաթլամըշ կիպի կէօրիւնիյօր։

Ժէնէրալը մումանիլէյին հարէքեաթը ախիրէսինի թէֆթիշէ մէմուր գօմիսիօնին գարարը իւղրէ, քէնտիսինին արթըգ օրտուտան իսրաճ խիլէճէյլի իհթիմալտէն կէօրիւնիւպ, օ հալտէ արթըգ ժէնէրալ Պուլանժէ սէրպէսթճէ մէպուս ինթիխապ օլընմայա վէ մէպուսան մէճլիսինէ օթուրուպ անըն միճատէլաթ վէ էնթրիգալարընա չէրիք օլմայա միգթէտիր օլաճագ տը։

Պուլանժէ իշինին նէ օլաճաղը տա իշթէ ասըլ օլ վաղթ գաթլէն անլաշըլաճագ տը։

Ժէնէրալ Պուլանժէ, պիր ատի չէհիրլի սրֆաթը իլէ մէպուսան մէճլիսի ազասը սիքքինէ տախիլ օլսը. ղընտա, եա օ տը քի արա եէրտէ զայպ օլուպ կիտէճէք վէ պիսսիւլթիւն ունուտրլաճագ, եա եօգսա էթրաֆա ամէէշ սայաճագ եէնի պիր էօմր պաշլանկըճընտա պուլունաճագ տը։

Ցահա բէք չօգ ատամլար բարլամէնթոնին խարիճինտէ պուլընտրգլարը գէնան էբէյիճէ իւն գազանմըշլար վէ չօգ սէօյլէնմիշլէր իսէ տէ, պիր քէրրէ ադա օլուպ մէպուսան մէճլիսինէ տախիլ օլսրդլարը կիպի, նամլարը պիսսիպիթիւն պամմը վէ մէճլիսը մէգքիւր քէնտիլէրի իշիւն ատէթա պիր մէգալ օլմուշ տը։ մէպուսլրդտա բարլամաղ իշիւն լայըգը չէնէ իսթէը, վէ ժէնէրալ Պուլանժէնին բէք չօգ ֆաղլէթլէրի կէօրէրէ գատար եիքսէլթտիրիլմի իսէ տէ, քէնտիսինէ բօլթիգաճա նամ ու չէրէֆ գազանտրրապիճէճէք պէլաղէթը լիսան վէ ֆէնն ֆաղիէթի տէ պուլընտրդընա տահիր հիչ պիր սէօզ օլմամշ տը։

Տէպպէպէ վէ չաչաայա մայիլ վէ հայրան օլան Ֆրանսըզլար իշիւն, պաշտա գայրդ պիշիմի թիւյիւ շարգա, սըրմտա բարբլ բարբլ բարլամաղտա օլան երլտրզլար վէ մէտայլլար իլէ մէմու պիր իւնֆիօրմա, մայէթտէ զայէթ բարլաղ կէրինմիշ եավէրլէր, վէ տրթտա տախիլ դաբ գարա պիր ամ պուլանան Ժէնէրալ Պուլանժէ գահրամանլրդը հէր նէ ի-սէ, տահ պիր Պուլանժէ մէպուսլրդը տա օ օլամաղ։

Օրթա եաշը վէ ատի վէ սիյահ էլգիսէլէր կիրինմիշ օլան պիր մէպուս՝ իսթէր մէճլիսին գանաբէլէրի ի զէրինտէ օթուրմուշ օլսուն, իսթէր Բարիզ պուլվարլարընտա կէզնէմէքտէ օլսուն, էհայինին կէօրիւնիւա գաժաշրրճաաղ հիչ պիր բարլաղ հայէ մայիք պուլընմըշ օլամաղ։

Ժէնէրալ Պուլանժէ իշիւն պիր իքինճի սիյլը ինթիգամ Նաբօլէոնը (Պիրինճի Նաբօլէոն Պոնապարթի) օ լաճագ տըր կիպի պիր սէօզ վար իսի։

Ժէնէրալը մումանիլէյի՝ Ֆրանսրզ օրտուսընը եէնիտէն թանղիմ իսէճէք, քէնտի սրրասընա պէքլէյիպ գօլյաճագ, վէ պիր կիւն տէ ատթէչտէն պիր տալկա կիպի տիւշմէնին իւղերինէ եիւբիւէրէք, սօլուղընը Պէրլինտէ ալաճագ իսի։ Իշթէ պու իսի գապա խալգըն բուրաբ։

Ֆագաթ Ժէնէրալ Պուլանժէնին օրտուտան գօվուլմասը, մէգքիւր բույալա պիր ինթամ վէրիպ, անը պիսսպիթիւն մանվ իսէճէք տիր։

Ժէնէրալ Պուլանժէնին իլէբուտէ բէք պէօյիւք իշլէր կէօրէպիլէճէյի ֆարզ իսիլէն գըլըճը, պիր միւտէթի բասընմըշ պիր հալտէ գալաճագ տը։

Ֆրանսան՝ օրտունըն, անըն զապրթանընն, հրասպամընը, վէ լիսան թարգընն իւղերինէ օլան թէէսիրինի զայպ իսէճէք, վէ մէճլիսը մէպուսանա տախիլ օլսրդը կիտնէն սրրթի պիր բօլթիգա մէրագլըսը տահա արթմիշ օլմասընտան պաշգա պիր շէյ օլմաճագ տը։

Ֆագաթ նէ՞ իշիւն, ասլա գահրամանճա պիր իշ կէօրմէմիշ օլան պու գահրաման, եալընըզ ֆաֆէ շանրլարտա քէսպի նամ ինթիմշ պուլընան պու զաթ, եաբտրը շէյլէր իշիւն տէյիլ իլա տահա եաբաճագ օլսրդը շէյլէր իշիւն իւն գազանմըշ օլան պու ասքէր, քէնտի տավասընը իլթիգամ իսէն պու գատար թարաֆիկիրլէրէ, վէ միլեոնլար իլէ ֆոթօկրաֆ բէսմէրինի տաղրթան, քէնտի իսրտմէթինէ թայէն օլընմագ իւզրէ կազեթալար թէէսիս իսէն, վէ քէնտի շախսիյէթինի վէ վաթանբերվերլիրինի կէօյրէրէ գատար եիքսէլթմէյէ չալըշան խահիշկէրլէրէ մայիք պուլընապիլիյօր։

Պիզիմ պունա վէրէճէք իյզահաթրմիզ շու տը քի, Ժէնէրալ Պուլանժէ լէյհինտէ կէօսթէրիլէն զայրէթ, սըրֆ բարա գազանմագ զայրէթի տիր։

Մատրապազլար, Ժէնէրալ Պուլանժէ հագդընտա կէօսթէրիլէն հիսանի թէվեճճիւտէն իսթիֆատէ իմմէք իսթէմէլերի իլէ, ազ կազեթա վէ ազ ֆոթօկրաֆ բէսմէրի սիւրմէտիլէր վէ ազ բարա գազանմատրլար։

Ֆրանսանը, 1848 վէ 1849 սէնէլերինտէ տէ պէօյէ պիր թէճրիպէսի օլմուշ իսի։

Օլ վագթ տախի, պիր թագմ պանքէրլէր վէ ֆայդէճիլէր, Պոնապարթլըգ տավասընը իմիդամ իթտիլէր իսէ, սրրֆ պիր մայիճէճ գումար օրունու իշիւն իսի։

Պունլար, քէնտի ագճէլերինի թէհլիքէյէ գօյուպ, Լուի Նաբօլէոնա արգա տուրտուլար։

Լուի Նաբօլէոն (Իշիւնճի Նաբօլէոն իսբէրթօր) քէնտի տավասընը գազանը, վէ մէրամընա նայիլ օլսրդընտա, քէնտիսինէ էօտիւնճ բարա վէրմիշ օլանլար տախի, պօլ պօլ ֆայիդէր իլէ պիլդիքտէ թէքմիլ բարալարընը թահսիլ իհտիէր։ չինքի Իւչիւնճիւ Նաբօլէոն, տար վագթինտէ քէնտիսինէ տօսթ պուլընմըշ օլանլարը ունութան զաթլարտան տէյիլ իսի։

Շիմտի անի սրնրֆտան օլան զաթլար (բարա հավվէսի իչիւն օլսուն իրիթպէ հավվէսի իչիւն օլսուն) պիր կիւն Ժէնէրալ Պուլանժէնին տախի մէնապիի միլքի քէնտի էլինէ կէչիրէճէյի իթիգատընտա պուլընտրգլարընտան, Պուլանժէլիք տավասընը իլիմիզամ իլլէմէյէ գալգըշմըշլար տրը։

Պու պիր նէվի բիանգօ պիլէթի սաթըն ալմագ կիպի պիր շէյ օլույօր։

Հալէրտէն անլաշըլան տա շու քի, Ֆրանսըզ էհալիսի, էլան քէնտի միլքինին մազպութիյէթինի, միւէսսէս պուլընան հիւքիւմէթի ճիւհուրիյէսինտէն, վէ գանուն ու նիզամաթը ինթիզամընան պէքլէմէյիպ, եէնէ բասթ կէլէ պիր թէք ատէմէ սրրընմագ խէյալինտէ պուլունյօր։

Իշթէ պիր ատէմ քի, նէ Բէյս տիր, նէ Պաշ վէքիլ պիր, նէ պիր պէօյիւք նամրդ տը, նէ պիր էրպապը խտարէ տիր, վէ նէ տէ պէօյիւք պիր ճէնքճի տիր։ վէ պու ատէմ պիր ազ այշդ վէ պիր ազ տա կիդլի թէապիրէր իլէ, քէնտի քէնտիսինի էհայինին կէօզու հուզուրընա հաղրը թուվայա, քէնտի բէսմինի քէօրիւէրին գուլիպէէրինէ սօգմայա, վէ Բարիզտէքի պայաղը խալգըն զիհնինի պիսիլէմէյէ մուամֆիգագ օլապիլմիշ տիր։

Քէնտի նամը իւզէրինէ միւէսսէս պուլընան ինթիգատը պաթրլ տախի շու օլույօր քի, պիր կիւն ասքէրճէճ պիր ֆիւթուհաթ թըրսըմը սայէսինտէ Այզաս-Լօրէն էյալէթլերինի տիւշմէնին էլինտէն դարաճագ, Այէմանիայը Ռէն նէհրինին տիկէր ճիհէթինէ սիւրէճէք, վէ Ֆրանսանընն զայպ ինթմիշ օլարընը էյալէթլերինի վէ էաքի նուֆուզ ու թէէսսիր վէ ազամէթինի թէքրարէն քէնտիսինէ իտտէ իսէպիլէճէք տիր տէյու։

Իշթէ տախմա էսքիտիրճէ եէնիտէն թազէլէնին Ֆրանսըզ իմպերատաթը տէօնէ տէօնէ եէնէ պու մէրքէզտէ գարար գըլըյօր։

Պու պիր էսէտիլիք սրֆաթը ալմըշ խէյալ տը։

Եանի տախմա հէր շէյ, ինթիդամ վէ բարթիալը ուժուժիյէտէն վէ ումումի միլքին զայրէթինտէն տէյիլ, իլա թէք պիր ատէմտէն պէքլէնմէլի տիր։

Միճաթէմէի Ամէրիգայրար տա ասըլ Ինկիլիզ օլարգլարընտան, քէնտի վաթանլարընը պիր թէհլիքէ թահլիքնտա կէօրտիւքլերինտէ, թէք պիր ասքէր եախօտ թէք պիր երպապը իտարէ ինթիսապ իտուպ տէ, անը քէնտիլերինէ պիր գահրաման եախօտ տիգտաթօր թանըմտըրլար։

Ինկիլիզլի Ամէրիգալըլարը, էօյլէ պիր թէք ատէմ իւզէրինէ քէօր քէօրիւնէ էհթիյէթլերի պուլընմամը իտի։

Իտէճէք զարարլարը տա պիր ըգապէթի չէմպերլէնտէն կէչիրիլտի։ վէ պու ըգապէթի նէֆիճէսինտէն իտի քի, պիր Լինդօն՝ իտարէի մէրքէ, վէ պիր Կրանթ տախի գըլըճ իտարէսինէ չայան թանըլըրլար։

Վէ Ամէրիգայը խրտմարրմզ, քէնտի գանունը Էսասիլէրի (Սահմանադրութիւն) վէ իթթիհատլարը ուղրունա նէ եօլտա հարպ վէ ֆէտտահ նէֆս իտպիտիրէրինի տէ խապաթ իթտիրէր քի, Ֆրանսըզլար հիչ պիր տէֆա պու եօլտա պիր խապաթ իպրազընա միւքթէտիր օլամամշլար տրը։

Ֆրանսըզլարը Իլք վէ Իքինճի ճիւհուրիյէթլերի, Պոնապարթլար մարիֆէթլերի իլէ իրթամ պուլորլար, վէ շիմտի, կիմիսիքճէ մէկզրսը կէրի կէրի կիմէքտէ օլան Իւչինճի ճիւհուրիյէթլերինն տէ պիր Պուլանժէ տիպտաթօրլըղը իլէ իրթամ պուլաճաղը, իհթիմալին խարիճինտէ օլան պիր մատտէ առա իտիրէմէդ։

Իւչիւնճինաթօրէոն, Պոնապարթլար իմբերաթօրլըղընը եէնիտէն թէէսիս էյլէմէք իւզրէ զամէն սիլահլա պիր իլքի թէճրիպէլերտէ պուլընմըշ իլքէն, եէնէ էն նիհայէթինտէ օ ամի Ֆրանսըզլար, քէնտիսինի կէմիրիպ ճիւհուրիյէթի ըլիսի նասպ իմմտիլէր։ վէ պու սուրէթլէ պինէթֆա քէնտի էլլէրի իլէ Իքինճի ճիւհուրիյէթի պաթրրմայա գալգըշտրլար։

1851 սէնէսի դեկտ. 2 Զարպը տէսթի (Իւչիւնճիւ Նաբօլէոնին սիլահլա քէնտի խասիմէրինի գրագրվրագ իմմէսի, վէ պունըն նէթիճէսի օլարագ պիր սէնէ սօնրա տա պիրսէն պիրէ ճիւհուրիյէթի պաթրրրպ բէնտիտիսինի իմբերաթօր իլան էյլէմէսի) Նաբօլէոնըն քէնտի խէթասը տէյիլ, իլա պինէֆս Ֆրանսըզլարըն 1848 սէնէսի դեկտ. 20սինտէ (պէշ պուչուգ միլեոն գուրա իլէ) քէնտիսինի ճիւհուրիյէթ բէսիսի ինթիխապ էյլէմէլերի խէթարընընն էսէրի օլմուշ իսի. պիրէ պիրէ ճիւհուրիյէթի թահմը թէհլիքէյէ վագ իտէնլէր, պինէֆս քէնտիէրի խտիլէր։

Իւչիւնճիւ Նաբօլէոն տախի իւշ տէօրթ սէնէ զարֆընտա ճիւհուրիյէթի պաթրրրպ քէնտիսինի իմբերաթօր էյլէմէսի իլէ, սրրֆ միլէթին գարարընը ֆիրիէն իճրա էյլէմիշ կիպի պիր շէյ օլսու։

Եարընն Պուլանժէ կիպի պիր ատէմին տախի այնի օյունլարը իճրա իթմէսինէ միւսաատ իտիրմէյէճէյի իչիւն նէ՞ գավի էմնիյէթ վար տը։

Ձիւնքի Ֆրանսատա, գանուն ու նիզամաթտան զիյատէ չախսլարա իթիպար օլընըյօր։

Եարընդ չու վար տը քի, Իւչիւնճիւ Նաբօլէոնընն արգասընտա, Պիրինճի Նաբօլէոն Պոնապարթին չան ու չէրէֆ վէ նամը կէօրէկսի պուլընմագտա իքէն, Պուլանժէնին արգասընտա մեճճուլ պիր նամտան, վէ հիչ պիր ֆիւթուհաթ կէօրմէմիշ պիր ասքէրլիք էսմիրնտէն պաղդա պիր շէյ եօգ տը։

Ֆագաթ իհթիմալ տը քի Ֆրանսըզլար, Ժէնէրալ Պուլանժէնին պու չըպլաղ հալ ու նամընը, հէր հաֆթա պիրէր բէնկ տէյիտիրմէքտէ օլան իտարէի ճիւհուրիյէնին նամընտան տա իսմթիւն թուրթսունլար։

Իշթէ ասըլ թէհլիքէ պու սրրատա տը։

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆԱԿԱՆ

Եւրոպայէն գրկուած և լրագրաց մէջ ծանուցմամբ ծախուած պատրաստ դեղերու գործածութենէն գոյացած հանրային և անհատական առողջական վնասներու մասին։

Մեր գիտցածը, ո եւ է կարգի պատկանող դեղերու միջոցաւ հիւանդներ դարմանելու կարող ըլլալու համար հարկ է ուսանիլ բժշկական արուեստն իր թէ՛ գործնական եւ թէ՛ տեսական մասերամասնութիւններով։ եւ այսօր, այս բաւական չհամարելով, բժշկութեան արուեստը աւարտելէ վերջը, մէն մի բժշկի նորա տա կամ նա ճիւղերովը միայն կ'զբաղի իբրեւ մասնագէտ։

Բժիշկը կը քնէ հիւանդին մէն մի գործարանները, կը տեղեկանայ անոնց առողջական վիճակին, կը գտնէ հիւանդ գործարանը եւ ենթակայ եղած ախտին տեսակը, հաշուց կ'առնու նորա միւս գործարանաց հետ ունեցած պաշտօնավարական, բնախօսական եւ անդամալնական կապակցութիւնները, հիւանդութեան ատիճանները, կը տեղեկանայ հիւանդին տարիքին, սեռին, բարեխառնութեանը, ժառանգական հանգամանացը, վարած կենացը, հիւանդութեան պատճառներուն, ուրիշ անգամներ ենթակայ եղած հիւանդութեանցը, մինչեւ այն ատեն գործածած դեղերուն տեսակներուն եւ քանակութեանցը, արուեստին եւս։ ասոնց ամենքը միացնելով իւր անձնական փորձառութեանը հետ, կ'առնու գրիչը ձեռքը եւ խորհելով տալիք դեղերուն տեսակներուն եւ քանակութեանցը վրայ՝ կը գրէ դեղագիրը։ Բայց երբ փոքր կասկած մ'ունենալու ըլլայ հիւանդութեան տեսակին վրայ, կը դիմէ իւր եղբայրակիցներէն ոմանց խորհուրդին. ասով հանդերձ, կը պատահին երբեմն այն ատենն դժուարին պարագաներ ալ որ, մինչեւ իսկ քանի մը փորձառու բժիշկներ մէկ տեղ գալով, չեն կարող ըլլալ հիւանդութեան տեսակը եւ բընութիւնը որոշելու։ 72ն էր կարեմ, 22 տարեկան երիտասարդ մը կը մտնէ Բարիզ Շառիթէ հիւանդանոցը, ուր գտնուող բժիշկները 3-4 ամիսներ շարունակ կը քննեն նորա գործարանները, առանց մինչեւ վերջը կարենալ արտայայտելու հիւանդութեան տեսակը, բնութիւնը։ ողորմելի տղան օր մը մը կանական ընդհանուր ձգտում մ'ունենալով յանկարծ կը մեռնի։ հետեւեալ օրը դիակը քննուելուն միայն կը հաստատուի թէ հիւանդը ենթակայ էր ժառանգական ալֆէնէլի, եւ նորայայտացեալ գործարանական խանգարմունք յայտնապէս կը տեսնուին գործարանաց ոմանց մէջ, մանաւանդ ուղեղին եւ գլխուն ոսկորներուն ներքին երեսին վրայ։ Սոսկալի սխալ, ողորմելի երիտասարդը ժառանգելով իւր ծնողաց թոյնը եւ 22 տարիներ շարունակ իւր յօրինուածոյն մէջ պահելէ վերջը, վերջապէս զոհ կ'երթայ անոր, ենթակայ ըլլալով գործարանական այն կարգի խառն ի խուռն եւ մութ խանգարմանց, Բարիզի պէս մայրաքաղաքի մը հիւանդանոցի բժիշկներն իսկ չեն կարող ըլլալ որոշելու մինչեւ վերջը։

Այս դէպքը հոս նշանակելնուս միայնակ նպատակն ուրիշ բան չէ, բայց միայն բժշկութիւն ըսուած արուեստին ինչ դժուար գիտութիւն ըլլալը ցոյց տալով ընթերցողաց, Եւրոպայէն եկած եւ շատ անգամներ հազար տեսակ խաբեբայական, սուտ, խայտառակ եւ ծիծաղելի գովեստներով եւ ամէն կարգի հիւանդութեանց իբրեւ անսխալելի դեղերու՝ լրագրաց մէջ տեսնուած ծանուցմանց՝ հանրային առողջութեան տրուած վնասներն ըմբռնել տալ։

Օրէնք է որ, դեղագործք առանց բժիշկին հրամանին կամ դեղագրոյն, չեն կարող ո եւ է կարգի դեղ մը տալ ո եւ է հիւանդի մը։ բժիշկին հրամանն սա անհրաժեշտ է, բայց զարմանալն սա է որ, Եւրոպայէն եկած եւ լրագրաց մէջ ծանուցմամբ ծախուած պատրաստ դեղերուն գալով՝ սոյն օրէնքն կարեւորութիւն չունի։ ո եւ է մէկը լրագրոյն մէջ այս կարգի դեղերու ծանուցումները կարդալով, միայն կրնայ ուղղակի ո եւ է դեղագործէ մը գնել, առանց բժիշկին հրամանին կամ դեղագրոյն պէտք ունենալու։ Արդարեւ, եթէ այս պատրաստութիւնները կանոնաւոր դեղերու բաղադրութիւններ են, դեղագործք ի՞նչպէս կրնան ծախել ժողովրդին իբրեւ պարզ քանջարեղէն առանց բժիշկին հրամանին։ եւ լրագրաց մէջ այս ծանուցումները ի՞նչպէս չեն կարող չարաշէջ հանրային առողջութեանը հրկող բժշկական ժողովի անդամներուն ուշադրութիւնը։ Մինչեւ որ մեր այս երկու հարցմանց պատասխանները չընդունիմք, բացարձակապէս եւ հրատարակաւ պիտի ըսեմք թէ, լրագրաց մէջ սա կամ նա կարգի հիւանդութեանց համար իբրեւ անսխալելի դեղերու եւ բաղադրութիւններու ծանուցմանց դրութիւնը, ժողովրդէն ընտակը եւ առողջութիւնը գողնալու համար ստեղծուած լաւագոյն միջոց մ'է։ Այս ծանուցումները որո՞ւ համար են, բնականաբար բժիշկներուն համար չկրնար ըլլալ, վասն զի քաղաքական թերթերու մէջ չէ՛ որ բժիշկները դեղարանութիւն կուսանին, բնականաբար ժողովրդին համար է. բայց ո եւ է մէկը առանց բժիշկ ըլլալու ի՞նչպէս կրնայ գուշակել թէ գոյացած անհանգստութեան, տկարութեան, ցաւերուն եւ նեղութեան պատճառ տուող հիւանդ գործարանք որո՞նք են. ո եւ է անձ մը ստամոքսի կողմանէ պաշտօնավարական անհանգստութիւն մը կրնայ զգալ, բայց չը՞կրնար ըլլալ որ ստամոքսին մէջ ըզգացած սոյն անհանգստութեան պատճառն փոխանակ նոյն իսկ ստամոքսին մէջ ըլլալու իրեն մօտակայ կամ հեռաւոր գործարանի մը մէջ ըլլայ. մինչեւ ամէն հազացողներուն թոքերն, խռչափողն եւ ասոնց օդ տանող բերող խողովակներն են որ հիւանդ են, չկա՞ն արդեօք հեռաւոր այլ եւ այլ պատճառներ ալ, որ կրնան հազ պատճառել. մինչեւ ամէն կարգի յիմարութեանց

---

(165)

ՄԷՃՆՈՒՆԷԼԷՐ ԹԱՊԻՊԻ

Մ Ի Ս Կ Լ Ի Թ Ի

ԳՈՌԱՎԻԴ ՏԷ ՄՕՆԹԷՐԼԷՆ

Ժօրժ՝ կիւլիւմսէյերէք։—Հագգընը զար, էֆէնտի։ . . Պունտան մատտա պէն տէ նէ միւճատէլէ իթմէյէ վէ նէ թէպապէթտէն պահս իթմէյէ կէլտիմ։ . . Բէճա իսէրիմ, խասթախանէյի կէզմէմիզէ տէվամ իտէլիմ։ . .

Ռիթնէր։—Բէք էյի, պաշ իւսթիւնէ, էֆէնտիմ։

Ֆրանց Ռիթնէր՝ Ժօրժը իգամէթ իթտիկի քէօշկէ կէօթիւրիպ, էշէա վէ մէֆրուշաթը զայէթ տիւզկիւն վէ մունթազամ օլան քէնտի խուսուսի տարիէ սինի տախի կէզտիրտի։

Ժօրժ՝ օրատա պիր բէնճէրէյէ եագլաշըպ, էամէնին պուլընտըղը քէօշկի կէօսթէրէրէք, «Շու ղալ նէ՞ տիր» տիյէ սիվալ իթտիքտէ,

Ռիթնէր։—Մէգքիւր քէօշկիւն եէր գաթընտա տէմինճէք սիզի գապուլ իթտիկիմ սալն իլէ իշ օտա վար տը։ Պիրինճի գաթտա իքի միւքէմմէլ տարէ պուլընըպ, պու տարէլէր զէնկին վէ զայէթ «սաքին» խասթալարա մախսուս տը։

Ժօրժ։—Պու սրատա օ իքի տարէտտէ տէ ատամ վա՞ր մը տը։

Ռիթնէր։—Խայր . . . պիրինտէ ատամ եօգ տը . . . Կէօրմէք իսթէ՞ր մի սինիզ։

Ժօրժ։—Պու կիւն պօշ չէյ տիր . . . Շիմտի բագգամ հիսապընա կիրիշէլիմ . . . Պուրատա սէնէտէ նէ՞ գատար իշ եաբարսընըզ։

Ռիթնէր։—Խասթախանէմ օն սէնէլիք տիր. քեար վէ թէմմէթիւ իլք աղրզ պիր շէյ տէյիլ իսի իսէ տէ, մուախսէրէն հէր սէնէ արթըպ թէրագի իթտի . . . Պու կիւնքի կիւնտէ խասթախանէյին հալի բէք ալէա պիր մէրթէպէտէ պուլընը-բա վէրմիշ օլանլար տախի, պօլ պօլ ֆայիդէր իլէ պիլդիքտէ թէքմիլ բարալարընը թահսիլ իհտիէր. չինքի Իւչիւնճիւ Նաբօլէոն, տար վագթինտէ քէնտիսինէ տօսթ պուլընմըշ օլանլարը ունութան զաթլարտան տէյիլ իսի։

Շիմտի անի սրնրֆտան օլան զաթլար (բարա հավվէսի իչիւն օլսուն իրիթպէ հավվէսի իչիւն օլսուն) պիր կիւն Ժէնէրալ Պուլանժէնին տախի մէնապիի միլքի քէնտի էլինէ կէչիրէճէյի ինթիգատընտա պուլընտրգլարընտան, Պուլանժէլիք տավասընը իլիմիզամ իլլէմէյէ գալգըշմըշլար տրը։

Պու պիր նէվի բիանգօ պիլէթի սաթըն ալմագ կիպի պիր շէյ օլույօր։

Հալէրտէն անլաշըլան տա շու քի, Ֆրանսըզ էհալիսի, էլան քէնտի միլքինին մազպութիյէթինի, միւէսսէս պուլընան հիւքիւմէթի ճիւհուրիյէսինտէն, վէ գանուն ու նիզամաթը ինթիզամընան պէքլէմէյիպ, եէնէ բասթ կէլէ պիր թէք ատէմէ սրրընմագ խէյալինտէ պուլունյօր։

Իշթէ պիր ատէմ քի, նէ Բէյս տիր, նէ Պաշ վէքիլ պիր, նէ պիր պէօյիւք նամրդ տը, նէ պիր էրպապը խտարէ տիր, վէ նէ տէ պէօյիւք պիր ճէնքճի տիր. վէ պու ատէմ պիր ազ այշդ վէ պիր ազ տա կիդլի թէապիրէր իլէ, քէնտի քէնտիսինի էհայինին կէօզու հուզուրընա հաղրը թուվայա, քէնտի բէսմինի կէմիրիպ ճիւհուրիյէթի ըլիսի նասպ իմմտիլէր։ վէ պու սուրէթլէ պինէթֆա քէնտի էլլէրի իլէ Իքինճի ճիւհուրիյէթի պաթրրմայա գալգըշտրլար։

1851 սէնէսի դեկտ. 2 Զարպը տէսթի (Իւչիւնճիւ Նաբօլէոնին սիլահլա քէնտի խասիմէրինի գրագրվրագ իմմէսի, վէ պունըն նէթիճէսի օլարագ պիր սէնէ սօնրա տա պիրսէն պիրէ ճիւհուրիյէթի պաթրրրպ բէնտիտիսինի իմբերաթօր իլան էյլէմէսի) Նաբօլէոնըն քէնտի խէթասը տէյիլ, իլա պինէֆս Ֆրանսըզլարըն 1848 սէնէսի դեկտ. 20սինտէ (պէշ պուչուգ միլեոն գուրա իլէ) քէնտիսինի ճիւհուրիյէթ բէսիսի ինթիխապ էյլէմէլերի խէթարընընն էսէրի օլմուշ իսի. պիրէ պիրէ ճիւհուրիյէթի թահմը թէհլիքէյէ վագ իտէնլէր, պինէֆս քէնտիէրի խտիլէր։

Իւչիւնճիւ Նաբօլէոն տախի իւշ տէօրթ սէնէ զարֆընտա ճիւհուրիյէթի պաթրրրպ քէնտիսինի իմբերաթօր էյլէմէսի իլէ, սրրֆ միլէթին գարարընը ֆիրիէն իճրա էյլէմիշ կիպի պիր շէյ օլսու։

Եարընն Պուլանժէ կիպի պիր ատէմին տախի այնի օյունլարը իճրա իթմէսինէ միւսաատ իտիրմէյէճէյի իչիւն նէ՞ գավի էմնիյէթ վար տը։

Ձիւնքի Ֆրանսատա, գանուն ու նիզամաթտան զիյատէ չախսլարա իթիպար օլընըյօր։

Եարընդ չու վար տը քի, Իւչիւնճիւ Նաբօլէոնընն արգասընտա, Պիրինճի Նաբօլէոն Պոնապարթին չան ու չէրէֆ վէ նամը կէօրէկսի պուլընմագտա իքէն, Պուլանժէնին արգասընտա մեճճուլ պիր նամտան, ամբարիշտ ամբարիշտ ... Ամբարիշտ ամբարիշտ ... Ամբարիշտ ամբարիշտ ...

ԶՈՂՈՎ ԽՕՓԵՆՈՏ

Հ՝ Ս՝ Ֆ՝ Ս՝ Ֆ՝ Ս՝ Ֆ

ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԿԱՐԳ ՕՍՄԱՆ

Հ. Ա. Ռ. Ա. Ս. Ի. Ա. Ն. Ի. Ա. Ն. Ի. Ա. Ն